

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

TÁJFÖLDRAJZ-TÁJÖKOLÓGIA

GEOGRÁFUS MESTERSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Vizsgakérdések
4. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Tájföldrajz-tájökológia Tárgyfelelős: Hegedűs András, PhD, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKFT720001 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz- Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: kötelező
Javasolt félév: 2.	Előfeltételek: MFKHT710001
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+0	Számonkérés módja (a/gy/v): vizsga
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A táj, mint összetett rendszer bemutatása; a korábbi tantárgyak (földtan, talajtan, vízföldrajz, légkör, geomorfológia, életföldrajz stb.) keretein belül már megismert tájalkotó tényezők rendszerszemléletű vizsgálata a tájértékelés és tájlemezési munkák támogatására. A tájalkotó tényezők és a tájökológiai elemek tulajdonságainak, térbeli elrendeződésük és időbeni változásaik szabályszerűségeinek, valamint a köztük kialakuló kölcsönhatások megismerése, különös tekintettel az ember tájban elfoglalt helyének és a tájformáló szerepének áttekintésére.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Ismeri a geográfia tudományos eredményeken alapuló aktuális elméleteit, modelljeit, valamint tisztában van szakterületének lehetséges fejlődési irányjaival és határaival. Ismeri a földrajz vizsgálható folyamatait, rendszereit, tudományos problémáit, erről széles körű szakirodalmi tájékozottsággal rendelkezik. Ismeri a természet- és társadalomföldrajz mélyebb összefüggéseit, az ezekre vonatkozó elméleteket. Ismeri azokat a bonyolultabb terepi, laboratóriumi és gyakorlati módszereket, anyagokat és eszközöket, amelyekkel a geográfia területén munkáját gyakorolni tudja. <i>képesség:</i> Képes a földrajztudomány ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizálására, az átfogó és speciális összefüggések szintetizálására és azok értékelésére, a földrajztudományi elméletek, elvek kritikus szemléletű bírálatára a változó természeti és társadalmi környezet tükrében. Képes sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosítani speciális szakmai problémákat, feltárni és megfogalmazni az azok megoldásához szükséges elméleti és gyakorlati hátteret. Képes a földrajz szakterületének sajátos kutatási módszereit, absztrakciós technikáit a gyakorlatban is alkalmazni a földrajztudományon belüli szűkebb szakterületén alternatív megoldások kidolgozására. <i>attitűd:</i> Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják. Törekszik a földrajzi szférákban lejátszódó folyamatok minél szélesebb körű megismerésére, szintetizálására. Törekszik arra, hogy a földrajzi problémákkal kapcsolatos feladatait beosztott kollégáival együttműködve, szakmai véleményük figyelembevételével végezze. Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit, a fenntartható fejlődés iránti elkötelezettsége irányítja és alakítja tetteit. Törekszik arra, hogy a geográfia területén tudását folyamatosan továbbfejlessze. <i>autonómia és felelősség:</i> Jelentős mértékű önállósággal és felelősséggel végzi átfogó és speciális földrajzi szakképzettséget igénylő elméleti és gyakorlati összefüggések megalkotását, modellezését. Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A táj fogalmának értelmezése, a tájökológia tárgya, kialakulása és fejlődése, alapfogalmi. 2. Tájökológiai alrendszerek, a tájalkotó tényezők és kapcsolataik. 3. Tájtypusok. Hazánk tájtypusai. A tájak hierarchiája. 4. A táj szerkezete és mintázata, a tájszerkezet elemei. 	

5. A tájak mintázata, fragmentáció.
6. A tájak változása: stabilitás és érzékenység. Esettanulmányok elemzése.
7. A tájökölógiai kutatás és vizsgálatok módszerei.
8. Tájökölógiai térképezés. Tájökölógiai térképek elemzése.
9. Tájhasználat, tájminősítés (különös tekintettel a mezőgazdasági és rekreációs szempontokra). Esettanulmányok elemzése.
10. Egyedi tájértékek. Az Európai Táj Egyezmény. Az Európa Tanács Táj Díja és a Magyar Tájdíj
11. A tájtervezés alapjai. Fenntartható tájhasználat.
12. A tájökölógia szerepe a mezőgazdaságban, a természet- és környezetvédelemben. Esettanulmányok elemzése.
13. Egyéni munkák bemutatása és megvitatása
14. Ismétlés, összefoglalás.

Oktatási módszerek:

Előadás szemléltetéssel; tájföldrajzi és tájökölógiai térképek elemzése csoport- és egyéni hallgatói munkaformában; esettanulmányok közös elemzése; egy kiadott tájrészlet elemzése és értékelése egyéni munkában, az eredmények bemutatása és közös megvitatása.

Számonkérés módja:

Az órákon való tevékeny részvétel és a kiadott egyéni feladat elvégzése az aláírás feltétele. A vizsgajegy 30%-ban az órai munka (esettanulmányok közös elemzésében való részvétel) és az egyéni feladat, 70%-ban a szóbeli vizsga eredményéből tevődik össze. A szóbeli vizsgán az – előadások során elemzett esettanulmányokhoz és a félév közben kiadott egyéni feladathoz hasonlóan –, egy adott táj (vagy tájrészlet) elemzésén és tájökölógiai szempontú értékelésén keresztül kell számot adni az elsajátított elméleti tudásról.

Értékelési határok:

100–85% jeles; 84–75% jó; 74–63% közepes; 62–51% elégséges; 50–0%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

Csorba P. 1999: Tájökölógia. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 112 p.

Farina, A. 2006: Principles and Methods in Landscape Ecology. Towards a Science of Landscape. Springer, 412 p.

Kertész Á. 2003: Tájökölógia. Holnap Kiadó, Budapest, 166 p.

Lóczy D. 2002: Tájértékelés, földértékelés. Dialóg Campus, Budapest, Pécs, 307 p.

Ajánlott irodalom:

Dömsödi J. 2006: Földhasználat. Dialóg Campus, Budapest, Pécs, 448 p.

Kerényi A. 2007. Tájvédelem. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen. 184 p.

Wu, J. – Hobbs, R.J. (eds.) 2007: Key Topics in Landscape Ecology. Cambridge University Press, 297 p.

2. RÉSZLETES TEMATIKA

Dátum	Előadás
02. 28.	A táj fogalmának értelmezése, a tájökológia tárgya, kialakulása és fejlődése, alapfogalmai.
03. 07.	Tájökológiai alrendszerek, a tájalkotó tényezők és kapcsolataik.
03. 14.	Tájtípusok. Hazánk tájtípusai. A tájak hierarchiája.
03. 21.	A táj szerkezete és mintázata, a tájszerkezet elemei.
03. 28.	A táj szerkezete és mintázata, a tájszerkezet elemei.
04. 04.	A tájak változása: stabilitás és érzékenység. Esettanulmányok elemzése.
04. 11.	A tájökológiai kutatás és vizsgálatok módszerei.
04. 18.	Oktatási szünet.
04. 25.	Tájökológiai térképezés. Tájökológiai térképek elemzése.
05. 02.	Tájhasználat, tájminősítés (különös tekintettel a mezőgazdasági és rekreációs szempontokra). Esettanulmányok elemzése.
05. 09.	Egyedi tájértékek. Az Európai Táj Egyezmény. Az Európa Tanács Táj Díja és a Magyar Tájdíj.
05. 16.	A tájtervezés alapjai. Fenntartható tájhasználat.
05. 23.	A tájökológia szerepe a mezőgazdaságban, a természet- és környezetvédelemben. Esettanulmányok elemzése.
05. 30.	Egyéni munkák bemutatása és megvitatása.

3. VIZSGAKÉRDÉSEK

Elemezze tájföldrajzi és tájökológiai szempontból a kihúzott fényképen látható tájat!

4. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Nincsenek egyéb követelmények.